

ՄՈՒՐԲ ՅԱԿՈՐ

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՆԻՍ ՄԱՅՐ ԵՒ ԿԵՂԵՅԻ

ՅԻԱՆԱԿԻ ՉՈՐՐՈՐԴ ԿԻՐԱԿԻ

17 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2017

Կիրակնօրեայ Ընթերցումներ	Էջ	1
«Ուխտին Տապանակը» (42)	Էջ	3
Ծանուցումներ	Էջ	4

ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ ԵՍԱՅԻ ՄԱՐԳԱՐԷԻ ԳԻՐՔԷՆ (38.1-8)

Այն օրերուն եզեկիա թագաւոր հիւանդացաւ եւ մահուան անկողին ինկաւ: Եսայի մարգարէն, Ամոսի որդին, անոր քով եկաւ եւ ըսաւ. «Տէրը այսպէս կ'ըսէ.- Քու տանդ համար կարգադրութիւն ըրէ՝ յաջորդդ նշանակելով, որովհետեւ կեանքիդ օրերը վերջացած են եւ մահդ մօտ է»:

Եզեկիա երեսը պատին դարձուց եւ այսպէս աղօթեց Տիրոջ. «Կ'աղաչեմ, ո՛վ Տէր, յիշէ թէ արդար եւ ուղղամիտ եղայ քու աչքիդ, եւ ըրի միայն այն ինչ որ հաճելի է քեզի»: Եւ եզեկիա դառնօրէն լացաւ:

Այն ատեն Տէրը հրամայեց Եսայի մարգարէին, ըսելով. «Գնա՛ եւ եզեկիային ըսէ.- Այսպէս կ'ըսէ Տէրը, քու հօրդ՝ Դաւիթի Աստուածը. «Լսեցի աղօթքդ, տեսայ արցունքդ եւ ահա քեզի տասնըհինգ տարի եւս կեանք կու տամ: Այլեւ Ասորեստանի թագաւորին ձեռքէն պիտի ազատեմ թէ՛ քեզ եւ թէ՛ այս քաղաքը, Երուսաղէմը, որ անձամբ պիտի պաշտպանեմ»: Եւ որպէսզի գիտնաս թէ Աստուած իր խոստումը պիտի կա-

տարէ, Տէրը հետեւեալ նշանը կու տայ քեզի: Տե՛ս, քու հօրդ՝ Աքազի արեւու ժամացոյցին ստուերը տասներորդ աստիճանին վրայ ինկեր է հիմա. բայց Տէրը զայն տասը աստիճան ետ պիտի դարձնէ»:

Եւ իրապէս, ստուերը իր ինկած տեղէն տասը աստիճան ետ գնաց:

ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼԻ ԵՐՐԱՅԵՑԻՆԵՐՈՒՆ ԳՐԱԾ ՆԱՄԱԿԷՆ (1.1-14)

Անցեալին բազմաթիւ անգամներ եւ բազմաթիւ կերպերով Աստուած մեր հայրերուն խօսեցաւ մարգարէներուն միջոցաւ, իսկ այս վերջին օրերուն մեզի խօսեցաւ իր Որդիին միջոցաւ: Աստուած զինք ամէն բանի ժառանգորդ կարգեց եւ անոր միջոցաւ էր, որ տիեզերքը ստեղծեց: Որդին, Հօրը փառքին լոյսը եւ անոր էութեան ճշգրիտ պատկերը, որ իր խօսքին զօրութեամբ տիեզերքը կը պահէ, իր անձով մեր մեղքերը սրբելէ ետք՝ երկինքի մէջ նստաւ Աստուծոյ՝ Գերագոյն Չօրութեան աջ կողմը:

Ան շատ աւելի բարձր է հրեշտակներէն, ինչպէս Աստուծոյ է իրեն տրուած անունը ցոյց կու տայ. որովհետեւ ո՞ր մէկ հրեշտակին երբեւիցէ Աստուած ըսաւ. «Դուն իմ որդիս ես, այսօ՛ր քեզ ծնայ»: Կամ որո՞ւ ըսաւ. «Ես անոր հայր պիտի ըլլամ եւ անիկա՝ ինծի որդի»: Դարձեալ,

երբ իր անդրաճիկ Որդին աշխարհ
կը զրկէր, ըսաւ. «Աստուծոյ բոլոր
հրեշտակները թող պաշտեն զայն»:

*Աստուած իր հրեշտակներուն մասին
խօսած ատեն կ'ըսէ.*

«Աստուած իր հրեշտակները ստեղծեց
որպէս պատգամաւոր հոգիներ, եւ իր
պաշտօնեաները՝ կրակի բոցի պէս»:

Մինչդեռ Որդիին կ'ըսէ.

«Քու աթոռդ, ո՛վ Աստուած, յաւի-
տեցական է. արդարութեամբ կ'իշխես
թագաւորութեանդ վրայ: Արդարութիւնը
կը սիրես եւ անիրաւութիւնը կ'ատես:
Ահա թէ ինչու, ո՛վ Աստուած, քու
Աստուածդ ուրախութեան իւղով օծեց
քեզ քու ընկերներէդ աւելի»:

*Դարձեալ, ուրիշ տեղ մը Որդիին
կ'ըսէ.*

«Դուն, ո՛վ Տէր, սկիզբէն ստեղծեցիր
երկիրը, եւ երկինքը քու ձեռագործդ է:
Անոնք պիտի կորսուին. բայց դուն կաս
եւ կը մնաս: Անոնք հագուստի պէս պիտի
մաշին. վերարկուի մը պէս պիտի ծալես
զանոնք եւ հագուստի պէս փոխես: Բայց
դուն միշտ նոյնն ես եւ քու տարիներդ
վերջ պիտի չունենան»:

*Բայց հրեշտակներէն որո՞ւն ըսաւ
երբեք.*

«Աջ կողմս նստէ, մինչեւ թշնամիներդ
ոտփերուդ տակ դնեմ որպէս պատուան-
դան»:

*Չէ՞ որ հրեշտակները Աստուծոյ ծա-
ռայող հոգիներ են եւ իր կողմէ կը
զրկուին օգնելու համար անոնց՝ որոնք
փրկութիւնը պիտի ծառանգեն:*

**ՅԻՍՈՒՍ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆԷՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻ**

(17.1-10)

Յիսուս իր աշակերտներուն
ըսաւ. «Գայթակղութիւններ

անպայման որ պիտի պատահին, բայց
վա՛յ այն մարդուն, որուն ձեռքով
ուրիշներ գայթակղութեան մէջ կ'իյնան:
Նախընտրելի պիտի ըլլար որ իր վզին
ջաղացքի քար անցընէին եւ զինք ծովը
նետէին, քան թէ այս փոքրիկներէն
մէկը գայթակղեցնէր: Հետեւաբար
զգուշացէ՛ք: Եթէ եղբայրդ մեղք գործէ՝
յանդիմանէ զինք, եւ եթէ զղջայ՝ ներէ
իրեն: Նոյնիսկ եթէ մէկ օրուան մէջ եօթն
անգամ քեզի գալով ըսէ՝ կը զղջամ,
պէտք է ներես իրեն»:

*Առաքեալները ըսին
Տիրոջ. «Աւելցո՛ւր
մեր հաւատքը»:
Յիսուս ըսաւ. «Եթէ
մանաների հատիկին
չափ հաւատք ունե-
նաք եւ ըսէք այս
թթենիին, “արմատախի՛լ
եղիր եւ ծովուն
մէջ տնկուէ՛”,
վստահ եղէ՛ք
որ պիտի
հնազանդի
ձեզի»:*

«Եթէ
մանանիսի
հատիկին
չափ հաւատք
ունենա՞ք եւ ըսէ՛ք
այս թթենիին,
“արմատախի՛լ
եղիր եւ ծովուն
մէջ տնկուէ՛”,
վստահ եղէ՛ք
որ պիտի
հնազանդի
ձեզի»:

«Ենթադրենք որ ձեզմէ մէկը ծառայ
մը ունի, որ հողագործ է կամ հովիւ:
Երբ ծառան դաշտէն դառնայ եւ տուն
մտնէ, տէրը իրեն կ'ըսէ՞. “Անմիջապէս
գնա՛, ճաշդ կեր”։ Բնականաբար՝ ո՛չ:
Ընդհակառակը, անոր կ'ըսէ. “Ընթրիքս
պատրաստէ՛ եւ գոգնոցդ կապելով
սպասարկէ ինծի, մինչեւ ընթրիքս
վերջացնեմ. անկէ ետք կրնաս ուտել
եւ խմել”։ Կը կարծէ՞ք որ տէրը իր
ծառային երախտապարտ պէտք է
ըլլայ իր հրահանգները կատարելուն
համար: Չեմ կարծեր: Դուք ալ նոյնպէս,
երբ կատարէք ի՛նչ որ հրամայուած
է ձեզի, ըսէք. “Անպիտան ծառաներ
ենք, ինչ որ պարտաւոր էինք ընել՝
կատարեցինք”»:

«ՈՒԽՏԻՆ ՏԱՊԱՆԱԿԸ»

ԿՐԻԿՈՂ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԵԱՆ
ՄԻՍԷ ԱՆԹՈՒԼԻԱՍ
ՓՈՒՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՌՆԻԿ Ա. Ք. Գ.

ՊԱՏԱՐԱԳԸ

Զապէլ Եսայեան 1909-ի Յունիսին մեկնած էր Ատանա:

Ան անգամ էր Պատրիարքարանին կողմէ յանձնախումբի մը, որուն առաքելութիւնն էր որբերուն խնամարկութիւնը: Եսայեան Կիլիկիա պիտի մնար երեք ամիսներ՝ մինչեւ Սեպտեմբեր, եւ Կ. Պոլիս վերադառնար: Այն օրերը իրեն համար պիտի ըլլային փորձառութիւն «սեւ կեանք»ի մը ու «անսահման թշուառութեան»⁶¹⁸: Եւ ան, «միմիայն մարդկային զգացումներէ դրդուած»⁶¹⁹, իր տպաւորութիւնները պիտի արձանագրէր ու հրատարակէր տար: Ապա «Աւերակներուն Մէջ» անունին տակ հաւաքելով զանոնք՝ յանձնէր բոլոր ժամանակներուն:

Արձանագրածներէն մէկուն անունն է «Պատարագը»: Ասիկա նախ լոյս տեսած է «Ազատամարտ»ի 2 Ապրիլ 1910 թիւին մէջ (էջ 1-2): Պարբերականով հրատարակուածը ենթավերնագիր մըն ալ ունի՝ «Յիշատակ Մը Մահուան Աշխարհէն»:

Եւ ահա այն յիշատակը.

«(...) Աւերուած ու քանդուած քաղաքին (Ատանա — ԳՔ) մէջ միակ կանգուն մնացած Հայոց Առաջնորդական եկեղեցիին բարձր աշտարակը կարծես կը նայէր իր շուրջի աւերակներուն. ու զանգակը համրացած՝ կը կախուէր հոն անդամալոյծ լեզուի մը պէս, որովհետեւ աղէտին օրէն ի վեր անոր տիրազին զօղանջները լռեցուցեր էին սուգի համար:

Երբ մենք մտանք եկեղեցի, պատարագը սկսած էր արդէն:

(...) Որչափ ատեն որ ժողովուրդը ինքզինքը բռնեց, որքան ատեն որ հեծմունքները ու հառաչանքը խեղդուած մնացին իրենց կուրծքերուն մէջ, կարելի եղաւ հետեւիլ կրօնական արարողութեան... երբեմն ցաւի ու վերյուշումի սարսուռ կ'ալեկոծէր սգաւոր ամբոխը... երբեմն մոլեռանդ տենչանքը խաղաղութեան ու հանգիստի՝ կը փայլատակէր աչքերու մէջ... Այդ բերաւոր նայուածքներու մոգութիւնը հետզհետէ ցաւազին զգայնութիւններով կը տանջէր մեզ. այդ ատեն էր, որ պատարագւորը ժողովուրդին դարձած՝ խաչակնքելով միջոցին մէջ, ըսաւ.

— Խաղաղութի՛ւն ամենեցո՛ւն...

Օ՛հ, այն տենչալի հառաչանքը, որով այդ սփոփարար խօսքերը ընդունուեցան. ժողովուրդին զանգուածը իր հիմէն դրդեցաւ ու արցունքներ հոսեցան մեղմօրէն այտերու վրայ. ու այդ խաղաղութեան բաղձանքը ո՛չ թէ միայն այդ ըոպէին համար էր, ոչ թէ այդ որոշ մարդկային բեկորին համար՝ այլ անիկա կը հնչէր բարձր ու անդիմադրելի դարաւոր տառապանքին տակ կքած ու հալածանքի ուրուականներէն մոլորուած Յեղին համար:

(...) սարսափահար եւ հալածական ժողովուրդը հաւաքուած էր նոյն այս տաճարին մէջ. այն օրն ալ կիները մեծամասնութիւն կը կազմէին եւ ամէն անգամ որ հրացանի մը ձայնը կը թափանցէր պատերը, չէին գիտեր, թէ իրենցմէ ո՞րն էր, որ այդ ըոպէին կ'այրիանար... դուրսը կը զարնէին, կը զարնէին... աղջիկներ ու կիներ իրենց ճերմակ քօղերուն մէջ պատանքուած մեռելներու երեւոյթովը՝ մէկ ըոպէէն միւսը գոյժերու կը սպասէին... արիւնը կը հոսէր: Վէրքերնին բաց, մեռելնին պատառոտուն թշնամիին զնդակներէն, քաղաքը պաշտպանողներէն ոմանք կու գային կռիւէն ու եկեղեցիին սեմին վրայ հոգիներն կ'աւանդէին՝ հոն ապաստանած իրենց սիրելիները փնտռելով, խելայեղ եւ վերջին նայուածքով: Մէկ ըոպէէն միւսը սեւ խուժանին դիմադրող բազուկները կը պակսէին. ուրիշներ կը դառնային հեւ ի հեւ, խեղանդամուած ու պայքարելու անկարող, եւ պէտք չկար որ տեսածնին պատմէին, որովհետեւ իրենց վառօղէ սեւցած դէմքերուն վրայ դրուած էր ամբողջ արհաւիրքը յուսահատութեան...

Այս նոյն տաճարին մէջ էր... հրացանները

կ'որոտային աւելի մերձաւոր, աւելի յաճախ... ոգեւարներուն հոնդիւնները խառն էին անէծքներով... կիները դողդոջուն կը սեղմուէին՝ տեղ տալու տառապողներուն եւ իրենց պաղատող նայուածքները ի զուր կը կառչէին սուրբերու եւ սրբուհիներու պատկերներուն... ինչո՞ւ անոնք, որոնց զօրութեանը հաւատացեր էին միշտ, անկարեկիր եւ ցուրտ կը մնային իրենց տառապանքին. ի՞նչ անէծք ու ի՞նչ պատիժ տնօրինուած էր իրենց համար... ո՞ր կուտակուած մեղքերու քաւութեան համար էր, որ Աստուած համր ու կոյր կը մնար, իբր թէ բացակայած ըլլար սրբատեղիէն...: Յանկարծ լուսաւոր եւ շառագոյն յայտնութիւն մը երերաց պատերուն վրայ... կրակի տուին... քաղաքը կ'այրէր, ամէն բան կորսուած էր: Հետզհետէ աւելի մօտ հրացանները կը զարնէին ու գնդակները սուկելով կ'անցնէին եկեղեցիին պատերուն վրայէն: Օգնութի՛ւն... օգնութի՛ւն, ո՛վ Աստուածը մեր նախահայրերուն, քու անկարեկիր ու ռիսակալ նայուածքդ մէկ մը մեզի դարձուր (...)

Բոցավառուած երեւակայութեանս մէջ կը շփոթուէի այն օրը եւ այսօրը, որովհետեւ դարձեալ հայ ժողովուրդը խոնարհած է եւ ինկած է գետին, հնձուած հասկերու նման. խորանին մէջ. պատարագւորին ձայնը սլացաւ.

- Խոնարհեա՛լ երկիւղի՛ւ երկիրպա՛գանե՛մ...
Ճակատնին գետնի քարերուն զարնելով, քամակը կորացուցած ժողովուրդը, կրօնական սարսուռէ մը թրթուուն՝ իր ցաւը մոռցաւ... ու մխիթարութիւնը ճերմակ աղաւնիի մը պէս ըսպէ մը սաւառնեցաւ իրենց արցունքէ աղօտացած աչքերուն առջեւ... Բուռվարները կը ճօճէին ծեփծեփալով եւ խուսկի ծուէնները կը թանձրանային, ու երբ գլուխնին բարձրացուցին՝ արցունքը աւելի առատ կը հոսէր տանջուած դէմքերու վրայ:

Բայց երբ քիչ ետքը պատարագիչը արտասանեց գերագոյն մաղթանքը՝ «Հանգի՛ստ ոսկորներուն Կիլիկիոյ նահատակաց, արանց եւ կանանց, ծերոց եւ տղայոց, երիտասարդաց եւ կուսանաց», սգաւոր ժողովուրդին յուզմունքը այնպիսի աստիճանի մը հասաւ, որ բարձրաձայն

հեծկտանքներու մէջ խեղդուեցան աղօթքին ձայները... Անսահման վիշտէն ալեկոծուած ամբոխը սկսաւ աղաղակել: Երբեք կարելի չէր երեւակայել այն կատարեալ ու ցաւագին ներդաշնակութիւնը, որ ինքնին յառաջ կու գար եւ որ Հոգեհոգստեան աղօթքին միանալով՝ զայն կ'ամբողջացնէր. պահ մը, միայն լսուեցաւ ողբ ու հեծեծանք, մինչ ծերունի քահանաներու խռպոտ եւ թաւ ձայնը կը պատասխանէր այդ ցաւագին աղաղակներուն, հնամենի աղօթքներու նուիրագործուած բանաձեւերով ամօքելու համար այդ այրող Յաւը, որ ամէն մէկուն սիրտը կը բզբտէր:

Այդ մէկ օրուան, մէկ տարուան, մէկ դարու Յաւ չէր, որ կ'արտայայտուէր, կարծես գերբնական եւ հագուադէպ ճիգի մը մէջ Յեղին տառապանքը կը բաբախէր ուժգնութեամբ... ամէն մէկ հառաչանքով ծամածուած շրթունքէ կը յայտնուէր հաւաքական եւ անանձնական սուգը, անմխիթարելի ու անդարմանելի սուգը Ազգին... Բոլոր մարտիրոսացումները հեռաւոր ժամանակներուն, բոլոր նահատակուած զինուորեալները Լոյսի, Ազատութեան եւ Խաղաղութեան իտէալներուն՝ իրենց դարաւոր աճիւններէն կենդանացած, անգամ մըն ալ կը տառապէին, ու բոլոր երախները գոցուած վէրքերուն՝ անգամ մըն ալ կը բացուէին ու Յեղին վիշտը առատօրէն կը հոսէր այդ նոր արկածեալներու աչքերէն»:

Կիլիկեան Աղէտին այս յիշատակը տակաւին կը հոսի Սրբազան Արարողութեան մէջ իբրեւ ցաւը, վրդովմունքը, կսկիծը եւ յուսահատութիւնը ժողովուրդի մը: Տակաւին կը հոսի՝ խառնուած Հայոց Յեղասպանութեան հեղեղին...

(Շարունակելի 42)

ԱՂԲԻԻՐՆԵՐ ԵՒ ԾԱՆՕԹԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
618.- ԵԱ, Յառաջարան, է 19:
619.- Անդ:

ԹԵՐԹԻՍԻ ԱՆՈՐՈՂ ԹԻԲԵՐՈ
ԿՐԱՔ ԳՏԱԵԼ
www.sourphagop.net
ԿԱՅԲԵՉԻՆ ԿՐԱՂ

ՏՆՕՐՀՆԷՔ
Տնօրհնէք փափաքող ընտանիքները,
թող բարեհաճին դիմել
Տ. Գառնիկ Ա. Քինյ. Գոյունեանի,
հեռաձայնելով
514 909 5203 թիւին: